

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

Raimundas Moisejevas

**GROBUONIŠKA KAINODARA
KAIP PIKTNAUDŽIAVIMO
DOMINUOJANČIA PADĖTIMI
EUROPOS BENDRIJŲ
KONKURENCIJOS TEISĖJE
FORMA**

Daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, teisė (01 S)

Vilnius, 2009

Disertacija rengta 2004–2009 metais Mykolo Romerio universitete.

Mokslinis vadovas:

doc. dr. Ignas Vėgėlė (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S) (2004-2006)

dr. Deividas Soloveičikas (Advokatų profesinė bendrija SMA, socialiniai mokslai, teisė – 01 S) (2007-2009)

Disertacija ginama Mykolo Romerio universiteto Teisės mokslo krypties taryboje:

Pirmininkas:

prof. dr. Saulius Katuoka (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

Nariai:

prof. habil. dr. Jonas Mackevičius (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, ekonomika – 04 S)

prof. dr. Stasys Vėlyvis (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

doc. dr. Ignas Vėgėlė (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

dr. Deividas Soloveičikas (Advokatų profesinė bendrija SMA, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

Oponentai:

doc. dr. Dainius Žalimas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

dr. Dainis Švirinas (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S)

Disertacija bus ginama viešame Teisės mokslo krypties tarybos posėdyje 2009 m. birželio 19 d. 13 val. Mykolo Romerio universiteto Senato salėje (II-230 aud.).

Adresas: Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2009 m. gegužės 19 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo (Gedimino pr. 51, Vilnius, Lietuva) ir Mykolo Romerio universiteto (Ateities g. 20, Vilnius, Lietuva) bibliotekose.

**PREDATORY PRICING AS A FORM OF THE ABUSE OF THE
DOMINANT POSITION IN THE EUROPEAN COMMUNITIES
COMPETITION LAW**

Summary

Academic problem. Article 3 (g) of the Treaty Establishing the European Community provides that the activities of the Community shall include „a system ensuring that competition in the internal market is not distorted“. It is recognized that competition law is necessary in order to guarantee low prices, qualitative goods/services, effective distribution of resources and open market. One of the fundamental reasons for the appearance of the competition law provisions in the EC Treaty is aim to ensure creation of the common market. The purpose of the competition law provisions is to preclude appearance of the obstacles for the free trade between the member states.¹ This allows to understand why such big attention in competition law is given to the vertical agreements, which are considered as an obstacle for the trade between the member states. It should be noted that obligation of the member states to delete obstacles for the mutual trade is embedded in the Articles 28 – 30 of the EC Treaty.

Para 4 of the Article 46 of the Constitution of the Republic of Lithuania provides that „the law shall prohibit monopolisation of the production and the market and shall protect freedom of fair competition“². In Lithuanian legal system competition law provisions appeared only in 1992 after adoption of Lithuanian law on competition.³ After Lithuania acceded to the European Union in 2004 many changes have been made in Lithuanian law on competition in order that Lithuanian competition law would correspond to the requirements established in the EC competition law.

Competition law provisions are entrenched in the Articles 81-89 of the EC Treaty. One of the most important principles of the EC is prohibition of the abuse of dominant position established in the Article 82 of the EC treaty. European Commission, which is responsible for the implementation of the competition law in European Union, dedicates a lot of attention to analysis of the abuse of dominant position. Commission intends to change competition

---

¹ Wesseling R. The modernisation of EC Antitrust law, Hart, 2000, p. 48–49.

² Lietuvos Respublikos Konstitucija // Valstybės žinios. 1992. Nr. 3-953.

³ Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas (1992 m. rugsėjo 15 d. įstatymo redakcija Nr. I-2878) // Valstybės žinios. 1992. Nr. 29-841.

law policy in the European Union in order to ensure better implementation of the competition law and guarantee comprehensive assessment of the abuse of dominant position.⁴ In December of 2005 Commission published “DG Competition discussion paper on the application of Article 82 of the Treaty to exclusionary abuses“⁵ (hereinafter – „Discussion paper“). By publishing of this „Discussion paper“ Commission intended to induce all the interested subjects to provide their remarks concerning the new proposed strategy of the Commission aimed to fight exclusionary abuses. Aim of the Commission to provide aforementioned concept of the competition law served as an impulse for the author to care for predatory pricing, which is one of the forms of the abuse of dominant position. Examination of the prohibition of the predatory pricing is relevant topic since the content of this prohibition is defined only in a few decisions of the ECJ and of the CFI. Moreover, there are still no clear competition law rules that unanimously would allow to decide whether certain dominant undertaking practices predatory pricing. Therefore, legal and private subjects lack legal certainty, while estimating the consequences of their actions. It should be noted that on the basis of the „Discussion paper“ Commission prepared and published on 24th of December, 2009 Communication from the Commission – „Guidance on the Commission’s enforcement priorities in applying Article 82 of the EC Treaty to abusive exclusionary conduct by dominant undertakings“ (hereinafter – „Communication from the Commission“).⁶ The Communication from the Commission is not legally binding, however it should become one of the most important sources for analysis of the prohibition to use predatory pricing.

It seems likely that financial crisis in the world will lead to more intense competition between the undertakings and part of the dominant undertakings aiming to sustain or increase market share might decide to use predatory pricing. Bearing in mind aforementioned circumstances that support relevance of the scholar research in the area of the predatory pricing and the fact that in legal science of Lithuania and European Union there is no comprehensive work

---

⁴ Kroes N. Member of the European Commission in charge of competition policy, Preliminary thoughts on policy review of Article 82, speech at the Fordham Corporate Law Institute, New York, 23rd September 2005, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/05/537&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLang> (žiūrėta 2006 m. rugsėjo 1 d.).

⁵ European Commission, DG Competition, Brussels December 2005, DG Competition discussion paper on the application of Article 82 of the Treaty to exclusionary abuses, <http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/art82/discpaper2005.pdf> (žiūrėta 2007 m. kovo 11 d.).

⁶ Communication from the Commission – „Guidance on the Commission’s enforcement priorities in applying Article 82 of the EC Treaty to abusive exclusionary conduct by dominant undertakings“. (2009/C 45/02).

on predatory pricing, we might conclude that the present research on predatory pricing is timely.

Object of the research. Object of the research of the dissertation – regulation of the prohibition to use predatory pricing in the competition law of the EC and legal system of the Lithuanian Republic. Analysis is concentrated on the legal decisions formulated in the practice of the ECJ, CFI and Lithuanian competition council and also on the EU and Lithuanian legal acts related to the predatory pricing. Moreover, the object of the research encompasses decisions of the courts and competition authorities of the United States and separate foreign states, as well as corresponding doctrine of the legal science. Moreover, the object of the research embrace not all the provisions concerning prohibition to use predatory pricing, but only provisions of the fundamental importance. In the dissertation basic principles of the prohibition to abuse dominant position are reviewed shortly. Bearing in mind limited scope of the dissertation, the concept of the abuse of the dominant position will not be analyzed comprehensively. In dissertation only basic criteria (share of the market and barriers to expansion and entry) for the determination of the abuse of the dominant position are reviewed as this work is devoted to the predatory pricing as one of the forms of the abuse of the dominant position.

It should be noted that the present dissertation is not intended to provide comprehensive legal analysis of the dumping, since dumping substantially differs from the predatory pricing. Article 2 of the Council Regulation (EC) 384/96 of 22 December 1995 „On protection against dumped imports from countries not members of the European Community“ provides that „a product is to be considered as being dumped if its export price to the Community is less than a comparable price for the like product, in the ordinary course of trade, as established for the exporting country“.⁷ Moreover, prohibition to use dumping is not provided in the EC Treaty or competition law provisions.⁸

The concept of predatory pricing. Many lawyers and economists attempted to describe the concept of predatory pricing, however common agreement on the content of this provision was not achieved.⁹ CIF provided in *France Télécom* case that, „it is clear from the case-law on predatory pricing that, first, prices below average variable costs give grounds for assuming that a

---

⁷ Council Regulation (EC) 384/96 of 22 December 1995 „On protection against dumped imports from countries not members of the European Community“, OL L 56, 1996, 3 6, p.

⁸ It should be noted that in Lithuania from 1998 until 2004 Lithuanian antidumping law was in force.

⁹ Nagarajan V., Predatory pricing: A search for a regulatory standard, Working paper No. 31, September 1987, p. 2.

pricing practice is eliminatory and that, if the prices are below average total costs but above average variable costs, those prices must be regarded as abusive if they are determined as part of a plan for eliminating a competitor¹⁰. Commission describes predatory pricing as the practice where a dominant company lowers its price and thereby deliberately incurs losses or foregoes profits in the short run so as to enable it to eliminate or discipline one or more rivals or to prevent entry by one or more potential rivals thereby hindering the maintenance or the degree of competition still existing in the market or the growth of that competition.¹¹ G. A. Hay describes predatory pricing as pricing actions by the dominant undertaking that negatively affect competition, harming existing competitors or deterring new competitors from entering into market¹². R. A. Posner provides that predatory pricing is establishment of prices on a certain level aiming to expel efficient competitor from the market¹³.

In summary it has to be said that definitions of predatory pricing provided in judicial practice and scientific literature are quite similar. Author describes predatory pricing as actions, when dominant undertaking establishing the prices of the product that are lower than their production costs, forecloses its competitors or creates additional barriers for the appearance of the new competitors in the market, and later on fixes such high level of the prices, that dominant undertaking would not be able to fix in case the competitors have not been foreclosed and such actions of the dominant undertaking cause damage to the consumers.

Prohibition to use predatory pricing in Lithuania was established in the Resolution of the 7th April, 1994 No. 21 of the Competition council „On the explanations of the and supervision of the establishment of a dominant position provided in the competition act of the Lithuanian Republic“, which provided in Article 4.1.1 that one of the obstacles for the development of the practice is selling of the goods by the prices that are lower than the costs of the production if it restricts or might restrict competition. Although in this resolution the term of predatory pricing was not used, it is possible to conclude that Article 4.1.1. refers to the prohibition of predatory pricing. The aforementioned resolution of 1994 year was changed by the Resolution of 17th May, 2000 No. 52 „On the explanations of the Competition council concerning

---

¹⁰ PIT sprendimas byloje T-340/03 France Télécom SA, [2007] para. 130.

¹¹ European Commission, DG Competition, Brussels December 2005, DG Competition discussion paper on the application of Article 82 of the Treaty to exclusionary abuses, <http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/art82/discpaper2005.pdf> (žiūrėta 2007 m. kovo 11 d.), para. 93.

¹² Hay G. A. The economics of Predatory Pricing, (1982) 51 Antitrust Law Journal. 361, 362.

¹³ Posner R. A. Antitrust Law. An economic Perspective (1976) 189.

the establishment of a dominant position“¹⁴. In the resolution of 2000 Competition council provides that „predatory“ means actions, when undertaking deliberately seeking to eliminate a rival from the market, incurs losses setting very low prices, for instance lower than average variable costs“¹⁵. It is also provided that „an undertaking may attempt to maintain its position by employing “predatory” actions. Where previously cases have been recorded when the existing market participant attempted to foreclose the competitor from the market by decreasing its production prices below the level of the average variable costs with a view to forcing the competitor to suffer losses such existing market participant is already known as aggressive participant. In this case the reputation of the existing market participant may constitute a barrier for new producers to enter the market.“¹⁶ The concept of predatory pricing provided by the Lithuanian competition council is criticized by the author. Firstly, Lithuanian competition council should admit that predatory pricing should be described as actions when dominant undertaking not only attempts to eliminate competitor from the market, but also when dominant undertaking does not allow for the new competitor to appear on the market. Secondly, Lithuanian competition council provides that „the reputation of the existing market participant may constitute a barrier for new producers to enter the market“, however the author believes that the barrier to entry to the market might be not only reputation of the existing participant, but also predatory pricing actions. Lithuanian competition council should provide this clearly. Thirdly, it should be provided that dominant undertaking later on has to recoup losses causing in this way damage to the consumers. Fourthly, in the resolution under consideration the content of the prohibition to use predatory pricing is not revealed comprehensively. Author claims that competition council should change the current notion of predatory pricing and to explain in more detail the content of this notion. Author suggests to Lithuanian competition council to use Authors’ notion of predatory pricing.

Methods of the research. In dissertation many different research methods were used: logical, systematic analysis, comparative, linguistic, historical and interdisciplinary analysis.

---

¹⁴ Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimas Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ // Valstybės žinios. 2000. Nr. 52-1516.

¹⁵ Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimas Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ // Valstybės žinios. 2000. Nr. 52-1516, punktas 20.2.

¹⁶ Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimas Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ // Valstybės žinios. 2000. Nr. 52-1516.

Logical method allowed to ascertain the content of the competition law provisions of the EC, US and Lithuanian legal systems. This method was especially important in order to clear the nature of the prohibition to use predatory pricing, established in the Article 82 of the EC treaty.

Comparative method is often used for the analysis of the Article 82 EC Treaty provisions, comparing competition law provisions of the EC, US and Lithuanian legal systems. Judicial decisions and scientific doctrine of the US was comprehensively discussed in the dissertation, because prohibition to use predatory pricing has been formulated in the US judicial practice. Moreover, principles of the US judicial practice were used for the analysis of the decisions of the EC judicial institutions. Use of the comparative method is inevitable in this work, because the doctrine of predatory pricing is not developed enough in the European Union.

Method of interdisciplinary analysis. In dissertation various legal systems are analysed (EC and US) and reference is made to the economic science, because competition law is very closely related to the economy. Economy is especially important for the analysis of the costs measures in predatory pricing and for the estimation of the negative effects in the market that are caused by the predatory pricing. On the basis of the economic science, actions of the undertakings are assessed not only on the basis of the formal aspect, but also on the basis of their effect to the market and consumers.¹⁷

Method of systematic analysis served as a background to analyze predatory pricing as a form of the abuse of the dominant position, and at the same time to use common competition law concepts and refer to the sources of the EC and Lithuanian legal systems.

Historical method was used in order to clarify historical circumstances, that determined appearance of the prohibition to use predatory pricing and to ascertain reasons that conditioned position of the EC and US courts towards predatory pricing, as well as changes in assessment of predatory pricing in scientific doctrine and judicial practice.

Linguistic method was used in order to determine the content of the competition law provisions on the basis of the formulations provided in the legal acts. This method also was used in the analysis of the decisions of the European judicial institutions and published documents of the European Commission.

The aim of the study and the tasks. The aim of the dissertation – using scientific methods to analyze comprehensively peculiarities of the prohibition

---

¹⁷ [Report by the EAGCP „An economic approach to Article 82“, July 2005.](http://ec.europa.eu/comm/competition/publications/studies/eagcp_july_21_05.pdf) http://ec.europa.eu/comm/competition/publications/studies/eagcp_july_21_05.pdf (žiūrėta 2006 m. birželio 30 d.). Moreover, the competition directorate is headed by the P. Lowe, who is economist and not a lawyer.

to use predatory pricing in EC competition law, to identify basic problems that arise in the practice while applying competition law provisions that embed this prohibition and to overlook small practice of the Lithuanian competition council related to predatory pricing.

In pursuance of the indicated aim the following tasks have been raised:

1) to analyse shortly basic principles of the abuse of the dominant position in the EC competition law, describe main features of the predatory pricing and overview main scientific theories that are applied for the estimation whether certain actions are to be viewed as predatory pricing;

2) to analyze decisions of the EC judicial institutions, resolutions of the Lithuanian competition council as well as legal acts of the European Union and Lithuania;

3) to analyze costs that are used in order to decide whether certain actions are to be seen as predatory pricing;

4) to estimate the importance of the recoupment in the cases related to predatory pricing;

5) to decide the importance of the intention in the cases related to predatory pricing;

6) to estimate the importance of the objective justifications of the undertaking that used predatory pricing.

The statements that are defended in dissertation.

1. Definition of predatory pricing proposed by the Lithuanian competition council should be changed and predatory pricing should be described as actions, when dominant undertaking establishing the prices of the product that are lower than their production costs forecloses its competitors or creates additional barriers for the appearance of the new competitors in the market, and later on fixes such high level of the prices, that dominant undertaking would not be able to fix in case the competitors have not been foreclosed, and such actions of the dominant undertaking cause damage to the consumers;

2. European Union judicial institutions and Commission should not recognize that the relationship between the costs and the price is the basic feature for the determination whether predatory pricing have been used;

3. European Union judicial institutions and Commission should recognize that dominant undertaking used predatory pricing only in case if there is evidence that dominant undertaking might recoupe the losses;

4. European judicial institutions and Commission should recognize that intention to use predatory pricing is only additional evidence for the determination that undertaking abused dominant position;

5. European judicial institutions and Commission should recognize the right of the dominant undertaking to submit objective justifications of its

actions, that might prove that dominant undertaking have not used predatory pricing.

The scientific novelty and practical importance. While assessing the novelty of the dissertation in the respect of the Lithuanian legal science, it should be noted that dissertation is first dissertation in Lithuania designed to the analysis of the abuse of the dominant position in the competition law of the European Union. It should be noted that scientists of Europe and the United States have analyzed predatory pricing comprehensively in their legal works. Law scientists often criticize decisions of the European Union judicial institutions and European Commission, since European Union judicial institutions and European Commission concentrate their attention on the formal conditions of the predatory pricing and do not pay enough attention to the effect of the dominant undertaking actions. Although predatory pricing is analyzed comprehensively in the EC law, however the author could not find dissertation or book that would analyze predatory pricing comprehensively, while conducting research in several libraries of Germany, Denmark and Switzerland.¹⁸ The aforementioned circumstances allow to conclude that the concept of predatory pricing should be more developed and researches in this sphere are important.

Dissertation analyses comprehensively judicial decisions and scientific literature related to predatory pricing of European judicial institutions, European Commission, United States and other countries. This dissertation gives provides help for the courts and competition institutions, while analyzing predatory pricing, to use collected information and assess various aspects of the cases under consideration, bearing in mind case law of the European Union and other states. Comprehensive analysis of the Communication of the Commission „Guidance on the Commission’s enforcement priorities in applying Article 82 of the EC Treaty to abusive exclusionary conduct by dominant undertakings“ in dissertation is important for the analysis of the documents of the Commission, that embed prohibition to abuse dominant position¹⁹.

The sources of the dissertation. *EC Treaty and other EC acts.* Article 82 of the EC Treaty and other provisions of this Treaty have been the main source of the dissertation. Moreover, the reference have been made to the other EC legal acts, for example, Council Regulation No 1/2003 of 16 December 2002

---

¹⁸ It should be noted in this respect that the author analyzed a few dissertations on predatory pricing written in the United States.

¹⁹ Communication of the Commission „Guidance on the Commission’s enforcement priorities in applying Article 82 of the EC Treaty to abusive exclusionary conduct by dominant undertakings“. (2009/C 45/02).

on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty.²⁰

Decisions of the European Union judicial institutions, European Commission, United States as well as decisions of the judicial institutions and competitions councils of the various countries. A lot of attention was devoted to the decisions of the aforementioned institutions.

Documents of the European Commission. The reference in dissertation have been made to the „DG Competition discussion paper on the application of Article 82 of the Treaty to exclusionary abuses“²¹, Communication from the Commission – „Guidance on the Commission’s enforcement priorities in applying Article 82 of the EC Treaty to abusive exclusionary conduct by dominant undertakings“²², Commission notice on the definition of the relevant market for the purposes of Community competition law and other documents of the Commission.²³

Works of the scholars. The author familiarized with important works of Lithuanian legal scholars related to competition law – dissertations of I. Norkus, L. Darulienė and D. Švirinas. However, these works of Lithuanian scholars are not related to the problems analyzed by the author in this dissertation. Dissertation of I. Norkus is related with analysis of illegal agreements in competition law²⁴, L. Darulienė analyzed application of competition law in the analysis of banks work²⁵ and D. Švirinas examined regulation of vertical agreements in competition law.²⁶ Works of European and American scholars on predatory pricing are comprehensively analyzed in dissertation. Important researches in EC competition law on predatory pricing have been conducted by the B. Allan, L. Philips, C. Ritter, R. O’Donoghue, J.

---

²⁰ Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty, OJ L 1, 04.01.2003.

²¹ [European Commission, DG Competition, Brussels December 2005, DG Competition discussion paper on the application of Article 82 of the Treaty to exclusionary abuses, http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/art82/discpaper2005.pdf](http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/art82/discpaper2005.pdf) (žiūrėta 2007 kovo 11 d.).

²² Communication from the Commission – „Guidance on the Commission’s enforcement priorities in applying Article 82 of the EC Treaty to abusive exclusionary conduct by dominant undertakings“. (2009/C 45/02).

²³ Commission notice on the definition of the relevant market for the purposes of Community competition law. Published in the Official Journal: OJ C 372 on 9/12/1997.

²⁴ Norkus I. Draudžiami susitarimai pagal Europos bendrijos konkurencijos teisę. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01 S), Vilniaus universitetas, 2001.

²⁵ Darulienė L. Konkurencijos teisės taikymo ypatumai reguliuojant bankų veiklą ES ir Lietuvoje. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01 S), Lietuvos teisės universitetas, 2002.

²⁶ Švirinas D. Vertikaliųjų susitarimų reglamentavimas konkurencijos teisėje. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01 S), Mykolo Romerio Universitetas, 2004; Švirinas D. Vertikaliųjų susitarimų reglamentavimas konkurencijos teisėje: monografija; Mykolo Romerio universitetas. Vilnius, 2004.

Padilla, P. Andrews, S. M. Gal, D. Waelbroeck and the others. Prohibition to use predatory pricing in the United States have been analyzed by P. Areeda, H. Hovenkamp, F. D. Turner, R. Posner, C. Austin, W. Baumol, P. Bolton, J. F. Brodley, H. M. Riordan, F. Easterbrook, A. Eckert, S. D. West, A. Edlin, J. McGee, F. M. Sherer, O. Williamson and the others.

Legal acts of the Republic of Lithuania and other countries. In dissertation Lithuanian law on competition is analyzed, few decrees adopted by the Lithuanian competition council are overviewed, also acts of the United States and of the several other countries are discussed.

Structure of the dissertation. Dissertation is composed from the introduction, six sections, sub-sections, conclusions, proposals, list of used literature and list of publications of the author. In sections of the dissertation the following issues are analyzed: 1) in first section – basic concepts of abuse of dominant position in EU and Lithuanian law; 2) at second section – the concept of predatory pricing and main scientific theories that are used in order to decide whether certain actions might be considered predatory pricing; 3) at third section – costs, which are used for determination whether dominant undertakings' actions might be recognized to constitute predatory pricing. EU judicial institutions in order to decide whether actions constitute predatory pricing always intend to assess whether undertaking is setting prices lower than production costs. Depending on the circumstances of the specific case different cost measures are used: average variable costs, average avoidable costs, long run average incremental costs and average total costs; 4) at fourth section- intent of the dominant undertaking is analyzed. Importance of intent is subject to relation between price and costs of the dominant undertaking. In case undertaking sets prices lower than average variable or avoidable costs, presumption is made that the undertaking is using predatory pricing and that the undertaking has illegal intent. In case prices are higher than average variable/avoidable, long run incremental and average total costs, illegal intent has to be proved in order to recognize that dominant undertaking used predatory pricing; 5) at fifth section – chances of the dominant undertaking to recoup losses are estimated. It has to be emphasized that judicial institutions of the European Union do not pay a lot of attention to recoupment and it might be recognized that dominant undertaking used predatory pricing even without evidence that it is possible to recoup losses; 6) at sixth – objective justifications of the dominant undertaking, which allegedly used predatory pricing are analyzed. Even if at first sight dominant undertakings' actions are similar to abuse of dominant position, such actions might not be recognized as an abuse if dominant undertaking provides objective justification of its actions, or proves that such actions generate positive effect to competitive structure, which outweighs negative effect. At the end of the dissertation conclusions and proposals are submitted.

Approval of the research results. Dissertation was discussed in the department of the European Union law of Mykolas Romeris University.

Some parts of the research have been published in the scientific journal of Mykolas Romeris University „Jurisprudencija“: 1. Moisejevas R. Abuse of the dominant position: predatory pricing – main features. *Jurisprudencija*. 2007. T. 9 (99): 62–70; 2. Moisejevas R. Analysis of the competition law reform implemented by the European Council regulation Number 1/2003. *Jurisprudencija*. 2006. T. 3 (81): 64–72.

Author used the results of its scientific results while reading competition law lectures in Mykolas Romeris University. Author exchanged its knowledge in competition law and deepened them in June, 2007, New York, USA, competition law courses for the national judges in Fordham Law School, in November, 2006, Hungary, Budapest, competition law courses for the national judges, in June, 2006, Germany, Trier, competition law courses and in May, 2006 in seminar held in Vilnius „Introduction to the role of the national courts in accordance with Regulation 1/2003 (EC).

CONCLUSIONS

1. Definition of the predatory pricing proposed by the Lithuanian competition council should be changed and predatory pricing should be described as actions, when dominant undertaking establishing the prices of the product that are lower than their production costs forecloses its competitors or creates additional barriers for the appearance of the new competitors in the market, and later on fixes such high level of the prices, that dominant undertaking would not be able to fix in case the competitors have not been foreclosed, and such actions of the dominant undertaking cause damage to the consumers.

2. European Union judicial institutions and Commission should not recognize that the relationship between the costs and the price is the basic feature for the determination whether predatory pricing have been used. Moreover, Commissions' proposal to use average avoidable costs is not in line with practice of ECJ and CJF. Commission should describe more clearly how average avoidable costs and long run incremental costs are to be calculated in order to ensure legal certainty of concerned undertakings. Long run average incremental costs test is not universal and might be applied only in limited business spheres.

3. Only in exceptional circumstances it is possible to prohibit prices that are higher than average variable/avoidable costs and smaller than average total costs, because in this case all the variable costs and part of the fixed costs are covered. Pricing of undertaking in this case is not so evidently losing as in the case when undertaking sets prices lower than average variable/avoidable costs. Prices of the dominant undertakings that are higher than average total costs (limit pricing) should not be recognized predatory pricing.

4. European judicial institutions and Commission while assessing predatory pricing give too much importance to the intent of the dominant undertaking. It should be recognized that intention to use predatory pricing is only additional evidence for the determination that undertaking abused dominant position. In strategic plans of undertaking it might be provided that undertaking aims to eliminate competitors, however, managers of companies do not always make correct decisions and quite often they do not achieve their business goals. Moreover, intent to eliminate competitors and to take a big part of the market is the aim of all dominant undertakings, driving force of the competition. Competition law officers should inquire whether pricing will cause elimination of the competitors. Author criticises the policy of Commission competition law officers to prove illegality of the dominant undertakings actions with reference to indirect evidence, because such evidence is not fully reliable.

5. European Union judicial institutions and Commission should recognize that dominant undertaking used predatory pricing only in case if there is evidence that dominant undertaking might recoupe the losses. In case recoupment will be recognized as a necessary element, competition institutions should inquire whether dominant undertakings' actions caused damage to consumers. If recoupment is not considered, competition law rules will be applied too strict and dominant undertakings will not charge low prices, that are good for consumers.

6. European judicial institutions and Commission should recognize the right of the dominant undertaking to submit objective justifications of its actions, that might prove that dominant undertaking have not used predatory pricing. This right of dominant undertaking should not depend on the relation between prices and costs of the dominant undertaking. Right of the dominant undertaking to set lower prices than average variable/avoidable costs should be recognized in case competitors set especially low prices.

PROPOSALS

1. To delete third footnote provided in 20.2 Article of the resolution of 17th May, 2000 No. 52 „On the explanations of the Competition council concerning the establishment of a dominant position“, which provides definition of the predatory pricing.

2. Supplement 20.2 Article of the resolution of 17th May, 2000 No. 52 „On the explanations of the Competition council concerning the establishment of a dominant position“ with the following sentence – predatory pricing should be described as actions, when dominant undertaking establishing the prices of the product that are lower than their production costs forecloses its competitors or creates additional barriers for the appearance of the new competitors in the market, and later on fixes such high level of the prices, that dominant undertaking would not be able to fix in case the competitors have not been foreclosed, and such actions of the dominant undertaking cause damage to the consumers.

3. Author recommends in 20.2 Article of the resolution of 17th May, 2000 Number 52 „On the explanations of the Competition council concerning the establishment of a dominant position“ to explain comprehensively criteria, which are used by the competition council while estimating whether undertaking used predatory pricing.

LIST OF ACADEMIC PUBLICATIONS

1. Moisejevas R. Abuse of the dominant position: predatory pricing – main features. *Jurisprudencija*. 2007. T. 9 (99): 62–70.
2. Moisejevas R. Analysis of the competition law reform implemented by the European Council regulation Number 1/2003. *Jurisprudencija*. 2006. T. 3 (81): 64–72.

OTHER SCIENTIFIC PUBLICATIONS NOT ON THE THEME OF DISSERTATION

1. Moisejevas R. US military campaign in Afghanistan in the light of the international law. *Justitia*. 2002. No. 1-2.
2. Moisejevas R. Domestic remedies for breach of EC law. *Baltic Yearbook of International Law*. 2004. Volume 4: 167-179.
3. Moisejevas R. Book review. Galina Žukova, Legal Aspects of Trade in Goods between the EU and its Candidate States: The Case of Latvia. Riga, Latvijas Vestnesis, 2004. *Baltic Yearbook of International Law*. 2005. Volume 5: 355-360.
4. Moisejevas R. Book review. Latvia in Europe: Visions of the Future. Scientific Editor Talavs Jundzis. Riga. Baltic Center for Strategic Studies. Latvian Academy of Sciences, 2004. *Baltic Yearbook of International Law*. 2005. Volume 5: 361-364.

CURRICULUM VITAE

Name: Raimundas Moisejevas

Date and place of birth: 18 June 1978, Vilnius, Lithuania

Education: Master of Laws, Doctoral studies

E-mail: raimundas11@yahoo.com

BASIC INFORMATION

At 2008 I began to work at UAB “Ūkio banko investicinė grupė”.

From 2004 until 2008 I was working at the law department of the Constitutional Court of the Republic of Lithuania.

Previously I worked at the Commission on Tax disputes under the Government of the Republic of Lithuania.

From 2003 I have read courses on EU Competition Law, EU material law, EU institutional law, Introduction to EU law, International Public Law and International Law of the Sea.

From 2004 I am a doctoral candidate of European Union law in Mykolas Romeris University, Department of Public International Law.

TRAINEESHIPS, IMPROVEMENT OF QUALIFICATION

On 3 – 4 of May 2006 I participated in the seminar organized by the European Law Academy in Vilnius concerning the new role of courts in accordance with Regulation 1/2003 EC.

In June 2006 I participated in the competition law summer courses in the European Law Academy, Trier, Germany.

In July 2006 I participated in the summer courses on the comparative constitutionalism in University of Trento, Italy.

In November 2006 I participated in the competition law courses for judges in Hungary, Budapest.

On 1-31 of March I was on doctoral internship in Kiel-Albrecht University, Germany.

In June 2007 I took part in workshop for judges at Fordham Law School, New York.

On 1-30 of September 2007 I was on doctoral internship in Copenhagen University, Denmark.

On 15 October – 15 December I was on doctoral internship in Zurich University, Switzerland.

PUBLICATIONS

In 2007 my article on the predatory pricing was published in the law journal of Mykolas Romeris University “Jurisprudencija”.

In 2006 my article on the reform of the competition law system in the European Union was published in the law journal of Mykolas Romeris University “Jurisprudencija”.

In 2005 two my reviews about books on European Union law were published in the Baltic Yearbook of International Law.

In 2004 my article “Domestic remedies for the breach of EC law” was published in the Baltic Yearbook of International Law.

In September of 2002 Law journal “Justitia” published my article about international law concerning use of force in international law.

PARTICIPATION IN THE COMPETITIONS OF LAW STUDENTS

In 2001 I have won Law Olympiad on International Public Law between students in Lithuania (organized by the European Law Students Association).

In 2006 I was a judge for the second time in the Baltic Jessup International Law Moot Court Competition Regional Rounds organized by the International Law Students Association.

In 2005 I was a judge in the Baltic Jessup International Law Moot Court Competition Regional Rounds organized by the International Law Students Association.

In 2004 I coached team from Mykolas Romeris University, which participated in the Telders Moot Court Competition.

In April of 2003 I made a presentation during Law Conference in Law University of Lithuania about internationally wrongful acts.

In April of 2003 I participated in the Jessup International Law Moot Court Competition in the United States, Washington.

In March of 2003 I earned Master of Laws Degree in Law University of Lithuania (later this University changed its name into Mykolas Romeris University).

In March of 2002 I participated in the Jessup International Law Moot Court Competition in the United States, Washington.

In 2001 I have won national tour in Lithuania and participated in the Telders International Law Moot Court Competition at the International Court of Justice, The Hague.

Totally I have spoken 16 times in moot court competitions in Lithuania, the United States and the Netherlands.

KNOWLEDGE OF FOREIGN LANGUAGES:

English – excellent;
Russian – excellent;
French – fair;
Polish – fair;
Greek – basic;
Latin - basic.

GROBUONIŠKA KAINODARA KAIP PIKTNAUDŽIAVIMO DOMINUOJANČIA PADĖTIMI EUROPOS BENDRIJŲ KONKURENCIJOS TEISĖJE FORMA

Santrauka

Mokslo problema. Europos Bendrijos Steigimo Sutarties 3 (g) straipsnis numato, kad Europos Bendrijoje siekiama sukurti sistemą, užtikrinančią, kad „konkurencija vidaus rinkoje nebūtų iškraipoma“²⁷. Visuotinai pripažįstama, jog konkurencijos teisė reikalinga siekiant užtikrinti mažesnes kainas, kokybiškesnes prekes/paslaugas, efektyvų išteklių paskirstymą bei atvirą rinką. Viena iš esminių konkurencijos teisės normų atsiradimo EB Sutartyje priežasčių – siekis užtikrinti bendrosios rinkos sukūrimą. Konkurencijos teisės normomis buvo siekiama neleisti ūkio subjektams sudaryti kliūtis laisvai prekybai tarp Bendrijos valstybių.²⁸ Tai paaiškina, kodėl konkurencijos teisėje didelis dėmesys skiriamas vertikaliems susitarimams, kurie laikomi potencialia kliūtimi tarpvalstybinei prekybai. Pažymėtina, kad valstybių pareiga panaikinti kliūtis tarpusavio prekybai įtvirtinta EB Sutarties 28–30 straipsniuose.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 4 dalis nustato, kad „įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką, saugo sąžiningos konkurencijos laisvę“²⁹. Lietuvos Respublikos teisėje konkurencijos teisės normos atsirado tik 1992 m. priėmus Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymą.³⁰ 2004 m. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą LR konkurencijos įstatyme buvo padaryta nemažai pakeitimų, siekiant, kad Lietuvos konkurencijos teisė atitiktų Europos Bendrijų keliamus reikalavimus.³¹

EB Sutartyje konkurencijos teisės normos yra įtvirtintos 81–89 straipsniuose. Vienas svarbiausių Bendrijų konkurencijos teisės aspektų – piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi draudimas, kurį reglamentuojančios nuostatos įtvirtintos EB Sutarties 82 straipsnyje. Europos Komisija, kuri yra atsakinga už konkurencijos politikos įgyvendinimą Europos Sąjungoje, ypač didelį dėmesį skiria piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi analizei EB

²⁷ Konsoliduota Europos Bendrijos Steigimo Sutartis // Valstybės žinios. 2004. Nr. 2-2.

²⁸ Wesseling R. The modernisation of EC Antitrust law, Hart, 2000, p. 48–49.

²⁹ Lietuvos Respublikos Konstitucija // Valstybės žinios. 1992. Nr. 3-953.

³⁰ Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas (1992 m. rugsėjo 15 d. įstatymo redakcija Nr. I-2878) // Valstybės žinios. 1992. Nr. 29-841.

³¹ Nemažai pakeitimų padaryta Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pakeitimo ir papildymo, valstybės pagalbos ūkio subjektams kontrolės įstatymo pripažinimo netekusiu galios ir civilinio proceso kodekso 1 straipsnio pakeitimo įstatymu (2004 m. balandžio 15 d. įstatymo redakcija Nr. IX-2126) // Valstybės žinios. 2004. Nr. 63-2244.

teisėje. Komisija siekia keisti konkurencijos politiką EB Sutarties 82 straipsnio atžvilgiu, kad užtikrintų geresnę konkurencijos teisės įgyvendinimą bei skirtų didesnę dėmesį išsamiam ekonominiams piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi vertinimui.³² 2005 m. gruodžio mėnesį Komisija paskelbė „Konkurencijos generalinio direktorato svarstytiną pranešimą dėl Sutarties 82 straipsnio taikymo pašalinančiam piktnaudžiavimui“³³ (toliau – „Pranešimas dėl pašalinimo iš rinkos“). Paskelbdama Pranešimą dėl pašalinimo iš rinkos, skirtą vienai iš piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi formų, Komisija siekė paskatinti visus suinteresuotus subjektus pateikti savo pastabas dėl Komisijos planuojamos įtvirtinti konkurencijos politikos strategijos, skirtos kovai su dominuojančių ūkio subjektų naudojamu pašalinančiu piktnaudžiavimu. Komisijos paskelbtas siekis *expressis verbis* suformuluoti minėtą konkurencijos politikos koncepciją disertacijos autorių paskatino domėtis grobuoniška kainodara, esančia viena iš piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi formų. Grobuoniškos kainodaros draudimo tyrimas aktualus todėl, kad šio draudimo turinys apibrėžtas tik keliuose ETT bei PIT sprendimuose ir iki šiol nėra suformuluota jokių aiškių konkurencijos teisės taisyklių, kurios vienareikšmiškai leistų nustatyti, ar tam tikras ūkio subjektas taiko grobuonišką kainodarą. Ši aplinkybė lemia nepakankamą juridinių ir fizinių asmenų teisinį aiškumą, vertinant tikėtinas savo veiksmų pasekmes. Pažymėtina, kad minėto „Pranešimo dėl pašalinimo iš rinkos“ pagrindu Komisija parengė ir 2009 m. vasario 24 d. paskelbė komunikatą „Komisijos įgyvendinimo prioritetų taikant EB sutarties 82 straipsnį dominuojančių ūkio subjektų piktnaudžiaujamam antikonkurenciniam elgesiui gairės“.³⁴ Pastarasis komunikatas neturi privalomos teisinės galios ir yra tik rekomendacinio pobūdžio, tačiau jis turėtų tapti vienu svarbiausių šaltinių nagrinėjant grobuoniškos kainodaros taikymą.

Manytina, kad pasaulyje įsivyraujant finansinei krizei smarkiai didės ūkio subjektų konkurencija ir dalis dominuojančių ūkio subjektų, siekdami išlaikyti užimamą rinkos dalį ar ją padidinti, gali taikyti grobuonišką kainodarą. Atsivėlgiant į išvardytas aplinkybes, lemiančias mokslinių tyrimų aktualumą

---

³² Kroes N. Member of the European Commission in charge of competition policy, Preliminary thoughts on policy review of Article 82, speech at the Fordham Corporate Law Institute, New York, 23rd September 2005, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/05/537&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLang> (žiūrėta 2006 m. rugsėjo 1 d.).

³³ European Commission, DG Competition, Brussels December 2005, DG Competition discussion paper on the application of Article 82 of the Treaty to exclusionary abuses, <http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/art82/discpaper2005.pdf> (žiūrėta 2007 m. kovo 11 d.).

³⁴ Europos Bendrijų Komisija. Komisijos Komunikatas. Komisijos įgyvendinimo prioritetų taikant EB sutarties 82 straipsnį dominuojančių ūkio subjektų piktnaudžiaujamam antikonkurenciniam elgesiui gairės. (2009/C 45/02).

grobuoniškos kainodaros draudimo srityje bei į faktą, jog Lietuvos ir Europos teisės moksle nėra išsamaus darbo šia tema, darytina išvada, kad disertacijos autoriaus tyrimas atliktas laiku ir yra aktualus.

Tyrimo objektas. Disertacijos tyrimo objektas – draudimo taikyti grobuonišką kainodarą reglamentavimas EB ir LR konkurencijos teisėje, t. y. analizuojamos Europos teisminių institucijų, Europos Komisijos jurisprudencijoje suformuluotos teisės normos, Europos Komisijos priimti dokumentai, LR konkurencijos teisės aktai bei LR konkurencijos tarybos nutarimai. Be to, tyrimo objektas apima ir JAV, atskirų užsienio valstybių teisminių ir konkurencijos institucijų sprendimus bei atitinkamą mokslo doktriną. Pažymėtina, kad į disertacijos objektą patenka ne visos JAV bei atskirų užsienio valstybių teisės normos, įtvirtinančios draudimą taikyti grobuonišką kainodarą, o tik principinės svarbos nuostatos. Darbe siekiama trumpai apžvelgti pagrindinius draudimo piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi EB teisėje principus, tačiau daugiausia dėmesio skiriama grobuoniškai kainodarai kaip vienai iš piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi formų. Atsižvelgiant į ribotą disertacijos apimtį, dominuojančios padėties samprata nebus išsamiai analizuojama. Šiame darbe siekiama aptarti tik esminius dominuojančios padėties nustatymo kriterijus (rinkos dalį ir įėjimo į rinkos kliūtis) ir neatliekamas išsamus šių veiksmų tyrimas, kadangi šis darbas skirtas ne bendram piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi aptarimui, o grobuoniškai kainodarai, kaip vienai iš piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi formų.

Pažymėtina, kad šiame darbe nėra siekiama išnagrinėti teisinio dempingo reglamentavimo, nes dempingas iš esmės skiriasi nuo grobuoniškos kainodaros taikymo. Dempingu paprastai pripažįstamas prekių pardavimas iš vienos šalies į kitos šalies muitų teritoriją kaina, mažesne už tos prekės normaliąją (palyginamąją) vertę. Be to, draudimą taikyti dempingą įtvirtina ne EB Steigimo Sutarties 82 straipsnis ar kiti konkurencijos teisės aktai, o pavyzdžiui, Bendrasis susitarimas dėl muitų tarifų ir prekybos (GATT 1994), Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 384/96 „Dėl apsaugos nuo importo dempingo kaina iš Europos Bendrijos narėmis nesančių valstybių“³⁵.

Grobuoniškos kainodaros sąvoka. Nemažai teisininkų ir ekonomistų bandė apibrėžti grobuoniškos kainodaros sąvoką, tačiau visuotinai priimtinas susitarimas dėl šios sąvokos turinio nėra pasiektas.³⁶ *France Télécom* byloje PIT konstatavo, kad „iš teismo praktikos, susijusios su grobuoniškomis

³⁵ Pažymėtina, kad Lietuvoje nuo 1998 iki 2004 m. galiojo Lietuvos Respublikos antidempingo įstatymas.

³⁶ Nagarajan V., Predatory pricing: A search for a regulatory standard, Working paper No. 31, September 1987, p. 2.

kainomis, matyti, kad jei nustatomos mažesnės nei kintamųjų kaštų vidurkis kainos, galima daryti išvadą, jog tokia kainų politika siekiama pašalinti iš rinkos konkurentus ir kad kainos, kurios yra mažesnės nei fiksuotų kaštų vidurkis, bet didesnės nei kintamųjų kaštų vidurkis, turi būti laikomos piktnaudžiaujančiomis, jei jomis siekiama įgyvendinti konkurentų pašalinimo iš rinkos planą.³⁷ Komisija grobuonišką kainodarą apibrėžia kaip dominuojančio ūkio subjekto veiksmus, kai ūkio subjektas sumažina kainas ir tyčia patiria nuostolius, trumpam laikotarpiui atsisako pelno, siekdamas pašalinti arba sudrausminti vieną ar daugiau konkurentų, arba užkirsti kelią potencialių konkurentų įėjimui į rinką, taip sutrikdydamas rinkoje esančią konkurenciją ar konkurencijos augimą.³⁸ G. A. Hay siūlo grobuonišką kainodarą pripažinti „dominuojančio ūkio subjekto kainų nustatymo veiksmus, kurie neigiamai veikia konkurenciją, kenkdami esamiems konkurentams arba atgrasindami naujus konkurentus nuo įėjimo į rinką“³⁹. R. A. Posner grobuonišką kainodarą apibrėžia kaip „kainų nustatymą tam tikru lygiu, siekiant išstumti iš rinkos taip pat ar efektyviau dirbančią konkurentą“⁴⁰.

Apibendrinant pasakytina, kad teisminėje praktikoje ir mokslinėje literatūroje pateikiami grobuoniškos kainodaros apibrėžimai yra ganėtinai panašūs. Autoriaus nuomone, grobuoniška kainodara laikytini tokie veiksmai, kai dominuojantis ūkio subjektas, nustatęs mažesnes prekių kainas nei jų gamybos kaštai ir taip pašalinęs esamus konkurentus arba sudaręs papildomas kliūtis naujiems konkurentams rinkoje atsirasti, vėliau nustato tokį aukštą kainų lygį, kokio dominuojantis ūkio subjektas nebūtų galėjęs nustatyti, jeigu iš rinkos nebūtų pašalinti esami arba jeigu į rinką būtų leista įeiti naujiems konkurentams, tokiais veiksmais sukeltiant žalą vartotojams.

Draudimas taikyti grobuonišką kainodarą Lietuvos teisėje buvo įtvirtintas LR konkurencijos tarybai prie valstybinės kainų ir konkurencijos tarnybos priėmus 1994 m. balandžio 7 d. nutarimą Nr. 21 „Dėl LR konkurencijos įstatymu numatytos piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi išaiškinimo ir priežiūros tvarkos“ (toliau – nutarimas „Dėl LR konkurencijos įstatymu numatytos piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi išaiškinimo ir priežiūros tvarkos“), kurio 4.1.1 punkte nurodyta, kad viena iš kliūčių sudarymo plėtoti veiklą yra „prekių pardavimas mažesnėmis už gamybos kaštus kainomis, jei tai

---

³⁷ PIT sprendimas byloje T-340/03 France Télécom SA, [2007] para. 130.

³⁸ European Commission, DG Competition, Brussels December 2005, DG Competition discussion paper on the application of Article 82 of the Treaty to exclusionary abuses, <http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/art82/discpaper2005.pdf> (žiūrėta 2007 m. kovo 11 d.), para. 93.

³⁹ Hay G. A. The economics of Predatory Pricing, (1982) 51 Antitrust Law Journal. 361, 362.

⁴⁰ Posner R. A. Antitrust Law. An economic Perspective (1976) 189.

riboja ar gali riboti konkurenciją⁴¹. Manytina, kad 4.1.1 punkte įtvirtintas draudimas nustatyti mažesnes prekių kainas, nei jų gamybos kaštai, laikytinas draudimu taikyti grobuonišką kainodarą, nepaisant to, kad šiame nutarime nėra vartojamas grobuoniškos kainodaros terminas. LR konkurencijos tarybos nutarimas „Dėl LR konkurencijos įstatymu numatytos piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi išaiškinimo ir priežiūros tvarkos“ buvo panaikintas LR konkurencijos tarybai 2000 m. gegužės 17 d. priėmus nutarimą Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ (toliau – nutarimas „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“).⁴² LR konkurencijos taryba nutarime „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ pažymi, kad „„grobuoniškais“ suprantami veiksmai, kai ūkio subjektas, sąmoningai siekdamas pašalinti iš rinkos konkurentą, patiria nuostolius, nustatydamas labai mažas kainas, pavyzdžiui mažesnes nei jo vidutiniai kintamieji kaštai.“⁴³ Taip pat pažymima, jog „ūkio subjektas gali bandyti išlaikyti savo pozicijas „grobuoniškais“ veiksmais. Jeigu anksčiau būtų atvejų, kai esamas rinkos dalyvis bandė išstumti konkurentą iš rinkos, nustatydamas mažesnes nei vidutiniai kintamieji kaštai savo produkcijos kainas, kad konkurentas patirtų nuostolius, tai toks esamas rinkos dalyvis jau žinomas kaip agresyvus. Šiuo atveju esamo rinkos dalyvio reputacija gali būti kliūtis naujiems gamintojams įeiti į rinką.“⁴⁴ LR konkurencijos tarybos pateikiamas grobuoniškos kainodaros sąvokos apibrėžimas vertintinas kritiškai. Pirma, LR konkurencijos tarybai reikėtų pažymėti, kad grobuoniška kainodara pripažįstami veiksmai, kai dominuojantis ūkio subjektas ne tik siekia pašalinti konkurentą iš rinkos, bet ir neleidžia rinkoje įsitvirtinti naujam konkurentui. Antra, LR konkurencijos taryba nurodo, kad „esamo rinkos dalyvio reputacija gali būti kliūtis įeiti į rinką naujiems gamintojams“, bet, autoriaus nuomone, kliūtimi įeiti į rinką yra ne tik esamo dalyvio reputacija, bet ir grobuoniškos kainodaros taikymas. LR konkurencijos tarybai šį dalyką reikėtų aiškiai nurodyti. Trečia, pateikiamame grobuoniškos kainodaros

---

⁴¹ [Konkurencijos tarybos prie Valstybinės konkurencijos ir vartotojų teisių gynimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. balandžio 7 d. nutarimą](#) Nr. 21 „Dėl Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymu draudžiamo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi išaiškinimo ir priežiūros tvarkos“ (Valstybės žinios. 1994. Nr. 32-582).

⁴² Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimas Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ // Valstybės žinios. 2000. Nr. 52-1516.

⁴³ Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimas Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ // Valstybės žinios. 2000. Nr. 52-1516, punktas 20.2.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimas Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ // Valstybės žinios. 2000. Nr. 52-1516.

sąvokos apibrėžime nėra pažymima, kad grobuonišką kainodarą taikantis dominuojantis ūkio subjektas vėliau turi susigrąžinti patirtus nuostolius, taip sukeldamas žalą vartotojams. Ketvirta, nagrinėjamame nutarime nėra išsamiai atskleidžiamas draudimo taikyti grobuonišką kainodarą turinys. Autoriaus nuomone, konkurencijos taryba turėtų pakeisti vartojamą grobuoniškos kainodaros sąvoką ir plačiau paaiškinti draudimo taikyti grobuonišką kainodarą turinį. Autorius siūlytų LR konkurencijos tarybai naudotis autoriaus pateikiamu grobuoniškos kainodaros apibrėžimu.

Tyrimo metodai. Disertacijoje darbo temai analizuoti taikyti tokie tyrimo metodai: loginis, sisteminės analizės, lyginamasis, lingvistinis, istorinis ir tarpdisciplininės analizės.

Loginis metodas padėjo nustatyti analizuojamų EB, LR bei JAV konkurencijos teisės normų turinį, įvertinti normų tarpusavio ryšius. Šis metodas ypač svarbus siekiant išsiaiškinti EB Sutarties 82 straipsnyje įtvirtinto draudimo taikyti grobuonišką kainodarą prigimtį.

Lyginamasis metodas dažnai taikomas EB Sutarties 82 straipsnio normoms analizuoti, lyginant EB, JAV bei LR nacionalinės konkurencijos teisės normas. JAV mokslinė doktrina ir teisminiai sprendimai buvo išsamiai aptarti disertacijoje, kadangi grobuoniškos kainodaros doktrina buvo suformuluota JAV teisminėje praktikoje, be to, buvo siekiama pasiremti joje suformuluotais principais vertinant EB teisminių institucijų sprendimus. Lyginamojo metodo taikymas šiame darbe neišvengiamas, nes Europos regione grobuoniškos kainodaros doktrina nėra pakankamai išplėta.

Tarpdisciplininės analizės metodas. Disertacijoje analizuojamos skirtingos teisės sistemos (EB ir JAV) ir remiamasi ekonomikos mokslo žiniomis, kadangi konkurencijos teisė yra labai glaudžiai susijusi su ekonomika. Ekonomika ypač svarbi analizuojant kaštų ribas grobuoniškos kainodaros kontekste bei vertinant neigiamas pasekmes rinkai, kurias sukelia grobuoniška kainodara. Vadovaujantis ekonomikos mokslo principais ūkio subjektų veiksmas vertinami ne tik formaliuoju aspektu, bet ir jų poveikio rinkai bei vartotojams atžvilgiu.⁴⁵

Sisteminės analizės metodas sudarė prielaidas analizuoti grobuonišką kainodarą kaip vieną iš piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi formų, tuo pat metu naudojant bendras konkurencijos teisės sąvokas ir pasitelkiant EB bei LR teisės šaltinius.

Istorinis metodas taikytas siekiant atskleisti istorines aplinkybes, lėmusias draudimo taikyti grobuonišką kainodarą atsiradimą EB ir JAV konkurencijos

---

⁴⁵ [Report by the EAGCP „An economic approach to Article 82“, July 2005.](http://ec.europa.eu/comm/competition/publications/studies/eagcp_july_21_05.pdf) http://ec.europa.eu/comm/competition/publications/studies/eagcp_july_21_05.pdf (žiūrėta 2006 m. birželio 30 d.). Pažymėtina, kad Komisijos konkurencijos generaliniam direktoratui vadovauja ne teisininko, o ekonomisto išsilavinimą turintis P. Lowe.

teisėje ir nustatyti priežastis, lėmusias EB ir JAV teismų poziciją grobuoniškos kainodaros atžvilgiu bei pasikeitimus vertinant grobuonišką kainodarą tiek mokslinėje doktrinoje, tiek teisminėje praktikoje.

Lingvistinis metodas taikytas siekiant nustatyti konkurencijos teisės normų turinį remiantis teisės aktuose įtvirtintomis formuluotėmis. Šis metodas taip pat taikytas analizuojant Europos teisminių institucijų sprendimus bei Komisijos paskelbtus dokumentus.

Darbo tikslas ir uždaviniai. Darbo tikslas – taikant mokslinius tyrimo metodus, visapusiškai išanalizuoti draudimo taikyti grobuonišką kainodarą ypatumus EB konkurencijos teisėje, atskleisti esmines problemas, kylančias praktikoje, taikant šį draudimą įtvirtinančias konkurencijos teisės normas, ir apžvelgti negausią LR konkurencijos tarybos praktiką bei LR konkurencijos teisės taisykles, įtvirtinančias draudimą taikyti grobuonišką kainodarą.

Siekiant nurodyto darbo tikslo iškelti tokie uždaviniai:

1) trumpai iširti esminius piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi EB konkurencijos teisėje principus, apibūdinti esminius grobuoniškos kainodaros požymius bei apžvelgti mokslines teorijas, taikomas siekiant įvertinti, ar tam tikri veiksmai laikytini grobuoniška kainodara;

2) išnagrinėti su grobuoniškos kainodaros taikymu susijusius EB teisminių institucijų sprendimus, LR konkurencijos tarybos nutarimus ir EB bei LR teisės aktus;

3) iširti kaštus, taikomus siekiant įvertinti, ar tam tikri veiksmai laikytini grobuoniška kainodara;

4) nustatyti, kokią reikšmę reikia skirti tariamai grobuonišką kainodarą taikiusio ūkio subjekto galimybėms atgauti nuostolius;

5) įvertinti, kokią reikšmę reikia teikti tariamai grobuonišką kainodarą taikiusio ūkio subjekto ketinimui;

6) nustatyti tariamai grobuonišką kainodarą taikiusio ūkio subjekto pateikiamų objektyvių pateisinimų reikšmę vertinant, ar šis ūkio subjektas piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi.

Ginami darbo teiginiai.

1. LR konkurencijos tarybos teikiamą grobuoniškos kainodaros apibrėžimą reikėtų pakeisti, grobuonišką kainodarą apibrėžiant kaip tokius veiksmus, kai dominuojantis ūkio subjektas, nustatęs mažesnes prekių kainas nei jų gamybos kaštai ir taip pašalinęs esamus konkurentus arba sudaręs papildomas kliūtis naujiems konkurentams rinkoje atsirasti, vėliau nustato tokį aukštą kainų lygį, kokio dominuojantis ūkio subjektas nebūtų galėjęs nustatyti, jeigu iš rinkos nebūtų pašalinti esami arba jeigu į rinką būtų leista įeiti naujiems konkurentams, tokiais veiksmais sukeltiant žalą vartotojams;

2. Europos Bendrijų teisminės institucijos ir Komisija dominuojančio ūkio subjekto prekių kainų ir kaštų santykio neturėtų pripažinti esmine aplinkybe sprendžiant, ar dominuojantis ūkio subjektas taikė grobuonišką kainodarą;

3. Europos Bendrijų teisminės institucijos ir Komisija turėtų pripažinti, jog dominuojantis ūkio subjektas taikė grobuonišką kainodarą tik pateikus įrodymus, kad ūkio subjektas gali atgauti, grobuoniškos kainodaros taikymo pasekmėje, patirtus nuostolius;

4. Europos Bendrijų teisminės institucijos ir Komisija, dominuojančio ūkio subjekto ketinimą piktnaudžiauti turėtų pripažinti tik papildomu įrodymu, patvirtinančiu, jog ūkio subjektas taikė grobuonišką kainodarą;

5. Europos Bendrijų teisminės institucijos ir Komisija, turėtų pripažinti tariamai grobuonišką kainodarą taikančio dominuojančio ūkio subjekto teisę pateikti objektyvius savo veiksmų pateisinimus visais atvejais, nepaisant ūkio subjekto taikomų kainų ir kaštų santykio.

Mokslinis naujumas ir praktinė reikšmė. Vertinant darbo naujumą Lietuvos teisės mokslo atžvilgiu, pažymėtina, kad ši disertacija yra pirmoji disertacija Lietuvoje, skirta piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi analizei Europos Bendrijų konkurencijos teisėje. Pažymėtina, kad Europos regiono ir JAV konkurencijos teisės mokslininkai skyrė nemažai dėmesio dominuojančios padėties apskritai bei grobuoniškos kainodaros, kaip vienos iš piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi formų, analizei. Teisės mokslininkai neretai kritikuoja Europos Bendrijų teisminių institucijų ir Komisijos sprendimus, kadangi Europos teisminės institucijos ir Komisija, analizuodamos grobuonišką kainodarą, didelį dėmesį skiria formaliems kainodaros vertinimo kriterijams ir nepakankamai atsižvelgia į dominuojančio ūkio subjekto veiksmų poveikį rinkai. Nors EB teisėje skiriamas didelis dėmesys grobuoniškai kainodarai, disertacijos autoriui, ieškojusiam mokslinės literatūros Lietuvos, taip pat keletą Vokietijos, Danijos ir Šveicarijos universitetų bibliotekų bei duomenų bazių, nepavyko aptikti monografijos arba knygos, skirtos išsamiam grobuoniškos kainodaros EB teisėje aptarimui.⁴⁶ Tai leidžia daryti išvadą, kad grobuoniškos kainodaros samprata Europos Bendrijų teisės moksle nėra pakankamai išplėta ir šios srities tyrimai yra svarbūs.

Disertacijoje išsamiai išnagrinėti Europos Bendrijų teisminių institucijų, Europos Komisijos, JAV ir kitų užsienio valstybių teismų sprendimai bei mokslinė literatūra, skirta grobuoniškai kainodarai. Šis mokslinis darbas suteikia galimybę teismams bei konkurencijos institucijoms, analizuojant grobuonišką kainodarą, pasinaudoti surinkta medžiaga ir įvertinti įvairius nagrinėjamų bylų aspektus, atsižvelgiant tiek į Europos Bendrijų, tiek į kitų

⁴⁶ Šiame kontekste pažymėtina, kad disertacijos autorius susipažino su keletu monografijų, skirtų grobuoniškos kainodaros taikymo draudimui Jungtinėse Valstijose.

užsienio valstybių praktiką. 2009 m. vasario 24 d. Komisijos paskelbto komunikato „Komisijos įgyvendinimo prioritetų taikant EB sutarties 82 straipsnį dominuojančių ūkio subjektų piktnaudžiaujamam antikonkurenciniam elgesiui gairės“⁴⁷ išsamus aptarimas disertacijoje bus svarbus taikant ar aiškinant Komisijos dokumentus, įtvirtinančius draudimą taikyti grobuonišką kainodarą.

Tyrimo šaltiniai. *EB Sutartis ir EB teisės aktai.* EB Sutarties 82 straipsnis bei kitos pastarosios sutarties normos buvo pagrindinis disertacijos šaltinis. Be to, buvo remiamasi kitais EB teisės aktais, pvz., Tarybos Reglamentu (EB) Nr. 1/2003, 2002 m. gruodžio 16 d., dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose įgyvendinimo.⁴⁸

Europos Sąjungos, Europos Komisijos, JAV ir atskirų valstybių teisminių bei konkurencijos institucijų sprendimai. Daug dėmesio skirta Europos teisminių institucijų, Komisijos, JAV bei kitų užsienio valstybių teisminių ir konkurencijos institucijų sprendimams.

Europos Komisijos priimti dokumentai. Darbe naudojamosi 2005 m. gruodžio mėnesį vieno iš Komisijos struktūrinių padalinių – Konkurencijos generalinio direktorato paskelbtu „Konkurencijos generalinio direktorato svarstytinu pranešimu dėl Sutarties 82 straipsnio taikymo pašalinančiam piktnaudžiavimui“, Komisijos 2009 m. vasario 24 d. paskelbtu komunikatu „Komisijos įgyvendinimo prioritetų taikant EB sutarties 82 straipsnį dominuojančių ūkio subjektų piktnaudžiaujamam antikonkurenciniam elgesiui gairės“, 1997 m. Komisijos pateiktu pranešimu „Dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos teisės tikslais“ bei kitais Komisijos priimtais dokumentais.

Teisės mokslo darbai. Autorius susipažino su reikšmingais Lietuvos mokslininkų darbais, skirtais konkurencijos teisei – I. Norkaus, L. Darulienės bei D. Švirino disertacijomis, tačiau pažymėtina, kad šie darbai nėra tiesiogiai susiję su šioje disertacijoje nagrinėjamosiomis problemomis. I. Norkaus disertacija skirta draudžiamų susitarimų konkurencijos teisėje analizei⁴⁹, L. Darulienė tyrė konkurencijos teisės taikymą reguliuojant bankų veiklą⁵⁰, o D. Švirinas analizavo vertikaliųjų susitarimų reglamentavimą konkurencijos

⁴⁷ Europos Bendrijų Komisija. Komisijos Komunikatas. Komisijos įgyvendinimo prioritetų taikant EB sutarties 82 straipsnį dominuojančių ūkio subjektų piktnaudžiaujamam antikonkurenciniam elgesiui gairės. (2009/C 45/02).

⁴⁸ Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1/2003, 2002 m. gruodžio 16 d., dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose įgyvendinimo. OL, L 1/1, 10.10.2003.

⁴⁹ Norkus I. Draudžiami susitarimai pagal Europos bendrijos konkurencijos teisę. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01 S), Vilniaus universitetas, 2001.

⁵⁰ Darulienė L. Konkurencijos teisės taikymo ypatumai reguliuojant bankų veiklą ES ir Lietuvoje. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01 S), Lietuvos teisės universitetas, 2002.

teisėje.⁵¹ Nemažai dėmesio disertacijoje skiriama Europos ir JAV mokslininkų darbams grobuoniškos kainodaros tema. EB konkurencijos teisėje reikšmingus grobuoniškos kainodaros tyrimus atliko B. Allan, L. Philips, C. Ritter, R. O'Donoghue, J. Padilla, P. Andrews, S. M. Gal, D. Waelbroeck ir kiti. Grobuoniškos kainodaros draudimą Jungtinių Valstijų teisėje tyrė P. Areeda, H. Hovenkamp, F. D. Turner, R. Posner, C. Austin, W. Baumol, P. Bolton, J. F. Brodley, H. M. Riordan, F. Easterbrook, A. Eckert, S. D. West, A. Edlin, J. McGee, F. M. Sherer, O. Williamson ir kiti.

Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių teisės aktai. Darbe analizuojamas LR konkurencijos įstatymas, aptariami kai kurie LR poįstatyminiai teisės aktai (priimti LR konkurencijos tarybos), JAV ir kai kurių kitų užsienio valstybių teisės aktai konkurencijos teisės srityje.

Darbo struktūra. Disertaciją sudaro įvadas, šeši skyriai, poskyriai, išvados, pasiūlymai, naudotos literatūros sąrašas ir disertanto mokslinių publikacijų sąrašas. Skyriuose nagrinėjami tokie klausimai: 1) pirmame – esminės piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi EB ir LR konkurencijos teisėje sąvokos; 2) antrame – grobuoniškos kainodaros samprata bei pagrindinės mokslinės teorijos, taikomos vertinant, ar tam tikri veiksmai laikytini grobuoniška kainodara; 3) trečiame – kaštai, kuriais remiamasi nustatant, ar dominuojančio ūkio subjekto veiksmai laikytini grobuoniška kainodara. ES teisminės institucijos vertindamos ar dominuojantis ūkio subjektas taiko grobuonišką kainodarą, visada siekia įvertinti ar ūkio subjektas prekiauja mažesnėmis kainomis nei prekių gamybos kaštai. Priklausomai nuo bylos aplinkybių, tiriama ūkio subjekto kainų atitiktis įvairiems kaštų matams: vidutiniams kintamiesiems kaštams, vidutiniams išvengiamiesiems kaštams, ilgalaikiams vidutiniams padidėjantiems kaštams bei vidutiniams bendriesiems kaštams; 4) ketvirtame – aptariama grobuonišką kainodarą taikančio ūkio subjekto ketinimo reikšmė. Ketinimo vertinimas skiriasi atsižvelgiant į nustatomą kainą. Jeigu ūkio subjektas nustato mažesnes nei vidutiniai kintamieji ar išvengiamieji kaštai kainas, daroma prielaida, kad ūkio subjektas taiko grobuonišką kainodarą, be to, preziumuojama, jog ūkio subjektas turi neteisėtą ketinimą. Tuo tarpu, jeigu ūkio subjektas nustato didesnes nei vidutiniai kintamieji, išvengiamieji, ilgalaikiai vidutiniai padidėjantys ir vidutiniai bendrieji kaštai kainas, siekiant pripažinti ūkio subjektą taikius grobuonišką kainodarą, reikia įrodyti neteisėtą ūkio subjekto ketinimą; 5) penktame – aptariamos dominuojančio ūkio subjekto galimybės atgauti nuostolius, patirtus taikant grobuonišką kainodarą bei šių galimybių reikšmė,

---

⁵¹ Švirinas D. Vertikaliųjų susitarimų reglamentavimas konkurencijos teisėje. Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai, teisė (01 S), Mykolo Romerio Universitetas, 2004; Daivis Švirinas. Vertikaliųjų susitarimų reglamentavimas konkurencijos teisėje: monografija; Mykolo Romerio universitetas. Vilnius, 2004.

vertinant piktnaudžiaujančio ūkio subjekto veiksmus. Pažymėtina, kad ES teisminės institucijos, vertindamos grobuoniškos kainodaros veiksmus, neteikia didelės reikšmės ūkio subjekto galimybėms atgauti nuostolius ir ūkio subjektas gali būti pripažintas taikęs grobuonišką kainodarą net esant įrodymams, jog negalima atgauti nuostolių; 6) šeštame – analizuojami grobuonišką kainodarą taikančio ūkio subjekto veiksmų atžvilgiu taikomi objektyvūs pateisinimai. Dominuojančio ūkio subjekto piktnaudžiavimu laikytini veiksmai, ETT ir Komisijos gali būti nepripažinti draudžiamais pagal EB Sutarties 82 straipsnį, jeigu ūkio subjektas pateikia objektyvų savo veiksmų pateisinimą arba įrodo, jog jo veiksmai sukelia teigiamą poveikį, nusveriantį neigiamą įtaką konkurencijai. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados ir pasiūlymai.

Tyrimo rezultatų aprobavimas. Darbas apsvarstytas Mykolo Romerio universiteto Europos Sąjungos teisės katedroje.

Kai kurios šio tyrimo dalys autoriaus paskelbtos Mykolo Romerio universiteto mokslo darbų žurnale „Jurisprudencija“: 1. Moisejevas R. Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi: grobuoniška kainodara – esminiai požymiai. *Jurisprudencija*. 2007. T. 9 (99): 62–70; 2. Moisejevas R. Europos Tarybos reglamentu Nr. 1/2003 įgyvendintos Europos Bendrijų konkurencijos teisės reformos analizė. *Jurisprudencija*. 2006. T. 3 (81): 64–72.

Savo mokslinių tyrimų rezultatais autorius rėmėsi skaitydamas EB konkurencijos teisės paskaitas Mykolo Romerio universiteto studentams. Autorius keitėsi savo žiniomis mokslinių tyrimų srityje bei jas gilino 2007 m. birželio mėnesį JAV, Niujorke, teisėjams skirtuose konkurencijos teisės kursuose Fordham Law School, 2006 m. lapkričio mėnesį Vengrijoje, Budapešte, teisėjams skirtuose konkurencijos teisės kursuose, 2006 m. birželio mėnesį Europos Teisės Akademijoje, Vokietijoje, Tryre, konkurencijos teisės kursuose bei 2006 m. gegužės mėnesį Vilniuje Europos Teisės Akademijos organizuotame seminare „Supažindinimas su naujuoju nacionalinių teismų vaidmeniu pagal reglamentą 1/2003 (EB)“.

IŠVADOS

1. LR konkurencijos tarybos pateikiamas grobuoniškos kainodaros apibrėžimas nėra pakankamai tikslus ir jį reikėtų keisti darbe siūlomu apibrėžimu, grobuonišką kainodarą apibrėžiant kaip tokius veiksmus, kai dominuojantis ūkio subjektas, nustatęs mažesnes prekių kainas nei jų gamybos kaštai ir taip pašalinęs esamus konkurentus arba sudaręs papildomas kliūti naujiems konkurentams rinkoje atsirasti, vėliau nustato tokią aukštą kainų lygį, kokio dominuojantis ūkio subjektas nebūtų galėjęs nustatyti, jeigu iš rinkos nebūtų pašalinti esami arba jeigu į rinką būtų leista įeiti naujiems konkurentams, tokiais veiksmais sukeltiant žalą vartotojams.

2. Europos Bendrijų teisminės institucijos ir Komisija dominuojančio ūkio subjekto prekių kainų ir kaštų santykio neturėtų pripažinti esmine aplinkybe sprendžiant, ar dominuojantis ūkio subjektas taikė grobuonišką kainodarą. Europos teisminės institucijos, vertindamos grobuonišką kainodarą, turėtų skirti mažesnę dėmesį prekių kainų ir kaštų santykiui, nei dominuojančio ūkio subjektų veiksmų poveikiui konkurencijai rinkoje ir vartotojams. Komisija, siekdama taikyti vidutinius išvengiamuosius kaštus vietoj vidutinių kintamųjų kaštų, turėtų aiškiau apibrėžti vidutinių išvengiamųjų kaštų sąvoką, kad užtikrintų suinteresuotų subjektų teisinį tikrumą. Be to, Komisijos siūlymas naudoti vidutinius išvengiamuosius kaštus neatitinka ETT ir PIT praktikos. Reikėtų tiksliau apibrėžti, kaip reikia apskaičiuoti tiek vidutinius išvengiamuosius kaštus, tiek ilgalaikius vidutinius padidėjančius kaštus, kad būtų užtikrintas ūkio subjektų teisinis tikrumas. Ilgalaikių vidutinių padidėjančių kaštų testas nėra universalus ir tinka taikyti tik dalyje verslo sričių.

3. Tik esant išimtinėms aplinkybėms galima drausti kainų, didesnių nei vidutiniai kintamieji/išvengiamieji kaštai ir mažesnių nei vidutiniai bendrieji kaštai, nustatymą, nes šiuo atveju padengiami kintamieji bei dalis fiksuotų kaštų. Ūkio subjekto kainodara nėra tokia akivaizdžiai nuostolinga, kaip nustatant kainas, mažesnes nei vidutiniai kintamieji/išvengiamieji kaštai. Dominuojančių ūkio subjektų nustatomos didesnės nei vidutiniai bendrieji kaštai kainos (ribinė kainodara), neturėtų būti pripažįstamos grobuoniška kainodara.

4. Europos teisminės institucijos ir Komisija, vertindamos grobuoniškos kainodaros taikymą, skiria pernelyg didelį dėmesį dominuojančio ūkio subjekto ketinimui. Dominuojančio ūkio subjekto ketinimą taikyti grobuonišką kainodarą reikėtų pripažinti tik papildomu įrodymu, patvirtinančiu, jog ūkio subjektas piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi. Strateginiuose ūkio subjekto planuose gali būti numatytas siekis pašalinti konkurentus, tačiau ūkio subjektų vadovai ne visada priima teisingus sprendimus ir jiems dažnai nepavyksta

įgyvendinti verslo planų. Be to, noras pašalinti konkurentus ir užimti didelę prekių rinkos dalį yra visų ūkio subjektų tikslas, varomoji konkurencijos jėga. Konkurencijos institucijų pareigūnai ypač daug dėmesio turėtų skirti ne ūkio subjekto ketinimui, o tyrimui, ar taikoma kainodara nulems konkurentų pašalinimą. Kritiškai vertintina, kad konkurencijos institucijų pareigūnai, siekdami pagrįsti ūkio subjekto ketinimų neteisėtumą, dažniausiai remiasi netiesioginiais įrodymais, nes tokie įrodymai nėra visiškai patikimi.

5. Europos Bendrijų teisminės institucijos ir Komisija turėtų pripažinti, jog dominuojantis ūkio subjektas taikė grobuonišką kainodarą tik pateikus įrodymus, kad ūkio subjektas gali atgauti, grobuoniškos kainodaros taikymo pasekmėje, patirtus nuostolius. Galimybę atgauti nuostolius pripažinus būtinu elementu, konkurencijos institucijos siektų įvertinti ar dominuojančio ūkio subjekto veiksmai sukėlė žalą vartotojams. Neatsižvelgiant į ūkio subjekto galimybes atgauti nuostolius, konkurencijos taisyklės gali būti taikomos pernelyg griežtai, o dominuojantys ūkio subjektai nesieks nustatyti mažas, vartotojams naudingas kainas.

6. Komisijos pozicija dėl objektyvių pateisinimų vertintina kritiškai, kadangi jų taikymui nustatytos sąlygos pernelyg griežtos, nepakankamai aiškiai apibrėžtos ir galimybės pasiremti šia gynybos priemone yra ribotos. Europos Bendrijų teisminės institucijos ir Komisija, turėtų pripažinti tariamai grobuonišką kainodarą taikančio dominuojančio ūkio subjekto teisę pateikti objektyvius savo veiksmų pateisinimus visais atvejais, nepaisant ūkio subjekto taikomų kainų ir kaštų santykio. Reikėtų pripažinti dominuojančių ūkio subjektų teisę nustatyti mažesnes nei vidutiniai kintamieji/išvengiamieji kaštai kainas, kai konkurentai taiko ypač mažas kainas.

PASIŪLYMAI

1. Panaikinti LR konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimo Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ 20.2 punkte pateikiamą trečią išnašą, kurioje pateikiamas grobuoniškos kainodaros apibrėžimas.

2. Papildyti LR konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimo Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ 20.2 punktą šiuo sakiniu – grobuoniška kainodara laikytini tokie veiksmai, kai dominuojantis ūkio subjektas, nustatęs mažesnes prekių kainas nei jų gamybos kaštai ir taip pašalinęs esamus konkurentus arba sudaręs papildomas kliūtis naujiems konkurentams rinkoje atsirasti, vėliau nustato tokį aukštą kainų lygį, kokio dominuojantis ūkio subjektas nebūtų galėjęs nustatyti, jeigu iš rinkos nebūtų pašalinti esami arba jeigu į rinką būtų leista įeiti naujiems konkurentams, tokiais veiksmais sukeltant žalą vartotojams.

3. Rekomenduotina LR konkurencijos tarybos 2000 m. gegužės 17 d. nutarimo Nr. 52 „Dėl konkurencijos tarybos paaiškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo“ 20.2 punkte išsamiai paaiškinti kriterijus, kuriais vadovaujasi LR konkurencijos taryba, vertindama, ar ūkio subjektas taikė grobuonišką kainodarą.

Mokslinių publikacijų sąrašas

1. Moisejevas R. Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi: grobuoniška kainodara – esminiai požymiai. *Jurisprudencija*. 2007. T. 9 (99): 62–70.
2. Moisejevas R. Europos Tarybos reglamentu Nr. 1/2003 įgyvendintos Europos Bendrijų konkurencijos teisės reformos analizė. *Jurisprudencija*. 2006. T. 3 (81): 64–72.

Kitos autoriaus mokslinės publikacijos ne disertacijos tema

1. Moisejevas R. JAV karinė kampanija Afganistane tarptautinės teisės požiūriu. *Justitia*. 2002. Nr. 1-2.
2. Moisejevas R. Domestic remedies for breach of EC law. *Baltic Yearbook of International Law*. 2004. Volume 4: 167-179.
3. Moisejevas R. Book review. Galina Žukova. Legal Aspects of Trade in Goods between the EU and its Candidate States: The Case of Latvia. Riga, Latvijas Vestnesis, 2004. *Baltic Yearbook of International Law*. 2005. Volume 5: 355-360.
4. Moisejevas R. Book review. Latvia in Europe: Visions of the Future. Scientific Editor Talavs Jundzis. Riga. Baltic Center for Strategic Studies. Latvian Academy of Sciences, 2004. *Baltic Yearbook of International Law*. 2005. Volume 5: 361-364.

GYVENIMO APRAŠYMAS

Vardas ir pavardė: Raimundas Moisejevas

Gimimo data ir vieta: 1978.06.18, Vilnius

Išsilavinimas: aukštasis universitetinis teisinis išsilavinimas (teisės magistro laipsnis, doktorantūros studijos)

El.pašto adresas: raimundas11@yahoo.com

PAGRINDINĖ INFORMACIJA:

Nuo 2008 m. dirbu teisininku UAB „Ūkio banko investicinė grupė“.

Nuo 2004 m. iki 2008 m. dirbau Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisės departamente.

2004 m. pusę metų dirbau Mokestinių ginčų komisijoje prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijos nario padėjėju.

Nuo 2004 m. Mykolo Romerio Universitete studijavau doktorantūroje.

2003 m. įgijęs teisės magistro laipsnį pradėjau dėstyti Mykolo Romerio Universitete (pusė etato).

Tra tekę skaityti šių dalykų paskaitas bei vesti seminarus – ES konkurencijos teisė, ES institucinė teisė, ES materialinė teisė, įvadas į ES teisę, tarptautinė viešoji teisė ir tarptautinė jūrų teisė.

STAŽUOTĖS, KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS

2006 m. gegužės 3 – 4 d. dalyvavau Europos Teisės Akademijos organizuotame seminare Vilniuje „Supažindinimas su naujuoju nacionalinių teismų vaidmeniu pagal reglamentą 1/2003 (EB)“.

2006 m. birželio mėnesį kėliau kvalifikaciją Europos Teisės Akademijoje, Vokietijoje, Tryre vykusiuose konkurencijos teisės kursuose.

2006 m. liepos mėnesį kėliau kvalifikaciją Italijoje, Trento Universitete vykusiuose konstitucinės lyginamosios teisės kursuose.

2006 m. lapkričio 24 - 25 dienomis kėliau kvalifikaciją Vengrijoje, Budapešte vykusiuose teisėjams skirtuose konkurencijos teisės kursuose.

2007 m. kovo 1 - 31 dienomis doktorantūros stažuotei buvau išvykęs į Kylio-Albrechto Universitetą, Vokietija.

2007 m. birželio mėnesį kėliau kvalifikaciją Fordham Law School, New York, JAV vykusiuose teisėjams skirtuose konkurencijos teisės kursuose.

2007 m. rugsėjo 1 – 30 d. Lietuvos Valstybinio mokslo ir studijų fondo surengtame konkurse laimėta stipendija doktorantūros stažuotei Kopenhagos Universitete, Danija.

2007 m. spalio 15 – gruodžio 15 d. Šveicarijos Gerbert Von Stiftung fondo suteikta stipendija doktorantūros stažuotei Ciuricho Universitete, Šveicarija.

MOKSLINĖS PUBLIKACIJOS

2002 m. rugsėjo mėnesį teisiniame žurnale “Justitia” išspausdintas mano straipsnis skirtas draudimo naudoti jėgą tarp valstybių principo šiuolaikinėje tarptautinėje teisėje aptarimui.

2004 m. teisiniame žurnale „Baltic Yearbook of International Law“ išspausdintas mano straipsnis anglų kalba “Domestic remedies for breach of EC law”.

2005 m. teisiniame žurnale „Baltic Yearbook of International“ Law išspausdintos dvi recenzijos anglų kalba apie angliškai išleistas knygas skirtas ES teisei.

2006 m. balandžio mėnesį Mykolo Romerio Universiteto teisiniame žurnale “Jurisprudencija” išspausdintas straipsnis apie konkurencijos teisės reformą ES.

2007 m. rugsėjo mėnesį Mykolo Romerio Universiteto teisiniame žurnale “Jurisprudencija” išspausdintas straipsnis apie piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi konkurencijos teisėje.

DALYVAVIMAS TEISININKŲ STUDENTŲ KONKURSUOSE

2001 m. Lietuvos Teisės Olimpiadoje laimėta I-oji vieta.

2000 m. Laimėtas nacionalinis atrankinis turas Lietuvoje prieš Vilniaus Universiteto Teisės fakulteto studentus ir dalyvavimas tarptautinio mokomojo teismo proceso varžybose Tarptautiniame Teisingumo Teisme, Hagoje.

2002 m. kovo 10 – 16 dienomis dalyvavimas Jessup tarptautinio mokomojo teismo proceso varžybose Jungtinėse Amerikos Valstijose, Vašingtone.

2003 m. balandžio mėnesio 11 dieną Lietuvos Teisės Universitete vykusioje Teisinės minties šventėje skaičiau pranešimą apie tarptautinės teisės pažeidimus ir pažeidimų pasekmes.

2003 m. kovo 29 – balandžio 7 dieną dalyvavau Jessup tarptautinio mokomojo teismo proceso varžybose Jungtinėse Valstijoje.

2005 ir 2006 m. teko teisėjauti Baltic Jessup International Law Moot Court Competition Regioniniuose Raunduose.

Iš viso teko dalyvauti 16-oje mokomųjų teismo procesų Lietuvoje, Olandijoje ir JAV.

UŽSIENIO KALBŲ ŽINIOS:

anglų k. – puikiai;

rusų k. – puikiai;

lenkų k. – patenkinamai;

prancūzų k. – pagrindai;

lotynų k. – pagrindai;

graikų k. – pagrindai.